

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

תוכן עניינים

- א. שחט לה חגב ... מחייב ... כעין פנים בעינן ושאינו חגב הואיל וצוארו דומה לצואר בהמה.....2
- ב. עבודת כוכבים שעובדין אותה במקל שבר מקל בפניה חייב ונאסרת זרק מקל לפניה חייב ואינה נאסרת ... בעינן זריקה משתברת וליכא.....3
- ג. לזובח בהמה בעלת מום לעבודת כוכבים שהוא פטור ... במחוסר אבר.....4
- ד. מניין לשוחט בהמה למרקולים שהוא חייב.....5
- ה. למען אשר יביאו בני ישראל ... שכל הזובח בבמה בשעת איסור הבמות מעלה עליו הכתוב כאילו הוא זובח על פני השדה ... ולא יזבח עוד את זבחים יכול יהא ענוש כרת.....6
- ו. מצא בראשו מעות כסות או כלים הרי אלו מותרין.....8
- ז. פרכילי ענבים ועטרות של שבלים ויינות ושמן וסלתות וכל דבר שכיוצא בו קרב ע"ג המזבח אסור.....8
- ח. דבר של נוי אסור ושאינו של נוי מותר ... בכיס קשור ותלוי לו בצוארו ... בכסות מקופלת ומונחת לו על ראשו ... דסחיפא ליה משכילתא ארישיה.....9
- ט. אין קלקלין לא לפעור ולא למרקולים ... אפי' חוץ כבפנים דמי ואסור.....10
- י. עבודת כוכבים שהיה לה גינה או מרחץ נהנין מהן שלא בטובה ואין נהנין מהן בטובה.....10
- יא. עבודת כוכבים של עובד כוכבים אסורה מיד ושל ישראל אין אסורה עד שתיעבד.....11
- יב. היה שלה ושל אחרים נהנין מהן בטובה ושלא בטובה בטובה בטובה אחרים שלא בטובה שלא בטובה כומרין.....12

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

דף נא.

א. שחט לה חגב ... מחייב ... כעין פנים בעיניו ושאני חגב הואיל וצוארו דומה לצואר בהמה

השוחט לעבודת כוכבים אפילו היה אותו הע"ז הנעבד אין מדרכו שייעבד בכך כיון ששחט בה אפי' מעט מתחייב בנפשו כמו שיבואר להלן. ואם כיון לעובדה רק בגמר שחיטה, לא נתחייב אלא בגמר שחיטה¹.

והמקריב² לפניה כל שכיוצא בו קרב על גבי המזבח בבית המקדש, כמו כל מיני מאכל, כגון בשר, שמנים, וסלתות, מים, ומלח, אם הניחו לפניה לשם תקרובת חייב אפי' בלא שום מעשה אחר מלבד ההנחה.

ואם שחט לפני³ עבודה זרה חגב חייב, ונאסר משום תקרובת, שמכיון דצוארו של חגב דומה לצואר בהמה הוי שחיטתו שחיטה ממש כמו שחיטת בהמה, ואפילו אין דרך לעובדה בחגב כלל, חייב משום עובד, ונאסר משום תקרובת כאילו שחט לפניה בהמה דהויא עבודת פנים. וי"א⁴ שאינו חייב אלא אם דרך עבודתה בכך, ואם אין עבודתה בכך שאין דרך לעובדה בחגב כלל פטור ואינו נאסר.

¹ כ"מ בגמ' כתובות ל"ד א' וכו' פ' ברמב"ם שנגזר פ"ד ה"א, ואפי' למ"ד אינה לשחיטה אלא לבסוף הכא במעשה הוא אוסרה ואינו תלוי בשחיטה, שטמ"ק כתובות שם:

² שו"ע ונו"כ יו"ד קלט ג וטור שם

³ שו"ע ונו"כ קלט ד

⁴ כב"י והרמב"ם פסק כרבנן עד כאן לשוננו וז"ל הרמב"ם פרק ג' מהלכות עבודת כוכבים דין ד' שחט לפניה חגב פטור אלא אם כן היתה עבודתה בכך וכן אם שחט לה בהמה מהוסרת אבר פטור אלא אם כן היתה עבודתה בכך ... עד כאן לשוננו ותימה על המחבר שלא הזכיר דעת הרמב"ם כלל שאין זה דרכו להשמיט דעת הרמב"ם ונראה דאזיל לטעמיה בכסף משנה שם שדחק עצמו מאד ליישב דברי הרמב"ם בזה עיין שם. אבל לפעד"נ דדברי הרמב"ם הם ברורים ועולים ממש כמו שכתבו התוספות וסבירא ליה מדקא מקשה מבריייתא דחגב אלמא דס"ל דבריייתא מיירי בעבודתה בכך דאל"כ לימא רב אנא דאמרי אפילו כרבנן והא דפטרי היינו באין עבודתה בכך אלא וודאי ס"ל ליה לש"ס דאי באין עבודתה בכך לא הוי מחייב רבי יודא דלא גרע מבעלת מום דיליף התם מקרא דפטור וכן מבואר בדברי התוס' שם (דף נ"א) והשתא הרמב"ם נמי פסק כרבי יודא (כמו שפסקו הראב"ד וטור ודלא כמגדול עוז וכו' וכו' שכתבו שפסק כרבנן) אלא דהיכא דאין עבודתה בכך לרבי יודא נמי פטור כמו בעלת מום והיינו דנקט הרמב"ם חגב ובעלת מום בהדי הדדי וכו' וכל זה ברור וכך היא דעת התוספות לשם דהיכא דאין דרך לעובדה בחגב כלל לכ"ע פטור וכן הוא דעת היש פוסקים כר"י שהביא הר"ן דפטור ואינו נאסר וכתב שלזה הסכים הרמב"ן ע"ש. ש"ך ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ב. עבודת כוכבים שעובדין אותה במקל שבר מקל בפניה חייב ונאסרת זרק מקל לפניה חייב ואינה נאסרת ... בעינן זריקה משתברת וליכא

כבר התבאר במסכת סנהדרין דף ס': שהשוהט לעבודת כוכבים כיון ששחט בה אפי' מעט מתחייב בנפשו. ואם כיון לעובדה רק בגמר שחיטה, לא נתחייב אלא בגמר שחיטה⁵.

והמקריב⁶ לפניה כל שכיוצא בו קרב על גבי המזבח בבית המקדש, כמו כל מיני מאכל, כגון בשר⁷, שמנים, וסלתות, מים, ומלח, אם הניחו לפניה לשם תקרובת חייב, אפילו לא עשה עמו כעין עבודת פנים וגם לא הקטירו ממנו כלום אלא נתנו לפניה לתקרובת, כיון שהוא דבר שדרך להקריבו בפנים הוי כמו יין שנתנסך לע"ז ואסור מיד שהניחו שם, אפי' בלא שום מעשה אחר מלבד ההנחה.

אבל דבר⁸ שאין מקריבין ממנו בפנים, אינו חייב אלא א"כ עשה בו מעשה הדומה לזביחה או זריקה וע"י זריקתו ישתבר⁹. אבל בזריקה בעלמא אינו חייב אם נשאר שלם אלא"כ דרך עבודתו בזריקת דבר זה.

⁵ כ"מ בגמ' כתובות ל"ד א' וכ"פ ברמב"ם שנגזר פ"ד ה"א, ואפי' למ"ד אינה לשחיטה אלא לבסוף הכא במעשה הוא אוסרה ואינו תלוי בשחיטה, שטמ"ק כתובות שם:

⁶ שו"ע ונו"כ יו"ד קלט ג וטור שם

⁷ פירש בפרישה דהאי בשר ה"ה בשר חיות ועופות מקרי תקרובת ואסור הואיל ומין בשר בהמה הוא ע"כ ואיני יודע לזה טעם ולא ראייה דהרי בפירוש אמרו שכיוצא בו קרב לגבי מזבח ואין חיה (ועוף) קרב בפנים כלל ומנא לן דבמינו תליא מילתא. ט"ז שם ה' ועי' בנקה"כ שהשיג על הט"ז וכ' דמדברי הרמב"ם משמע כהפרישה ועי' בבלי ס"ק ה' שכ' דלמש"ל ס"ק ד' יפה כיון הפרישה ועי' בס' חקר הלכה אות ע' הל' ע"ז ס"ק ב' מ"ש בדברי הבל"י בזה וכ' שדבריו צ"ע והביא מדברי הש"ך ס"ק ו' בשם הרמב"ם דה"ה בהמה בעלת מום אינה נאסרה ומכ"ש בשר עוף דבודאי לא נאסרה וכ' נסתפקת בשוחט בהמה לע"ז ונמצא בה בן פקועה אם נאסר הולד משום תקרובת ע"ז כמו לענין אבמה"ח דהוי כשחוט אם נימא דאין דעתו להקריב הבן פקועה ולא נאסר או דלמא דנאסר אפי' אין דעתו להקריב כמו שחט בהמה ע"ז להקטיר הלבנה לע"ז דכל הבהמה נאסרה וה"ה בן פקועה דנאסר כיון דהוי כחלק מבהמה ועיי"ש במ"ש בזה.

⁸ שם ובש"ך ס"ק ה'

⁹ כמו בזריקת הדם שלפנים, שע"י הזריקה משתבר דהיינו שנפרד לטיפות, (ט"ז שם ס"ק ל"ט בשם רש"י ע"ז ג' ב' ד"ה זריקה המשתברת).

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

י"א¹⁰ דכ"ז דווקא אם הדרך לעבוד באותו החפץ באיזו שהיא עבודה אז חייב במעשה הדומה לזביחה או זריקה אפי' שמעשה הזביחה או השבירה אין דרך עבודתה בכך¹¹. אבל אם אין עובדים אותה כלל בחפץ זה אין חייב במעשה הדומה לזביחה, אא"כ הוזה דבר שכמוהו עובדין בביהמ"ק¹². כגון זובח בהמה למרקוליס, או בוצר ענבים¹³ לשם ע"ז, שאז חייב אפי' אין דרך עבודתה בכך כלל.

כיצד, עבודת כוכבים שעובדים אותה שמקשקים לפניה במקל ושיבר מקל לפניה, נאסר¹⁴, מפני ששבירת המקל דומה לזביחה¹⁵. וכן אם שבר אבנים לפני מרקולס¹⁶. אבל אם אין עובדים אותה במקל כלל, ושיבר מקל לפניה, אינו חייב ולא נאסר. ואם עבדה בקשקוש מקלו, והוא דרך עבודתה חייב ולא נאסר¹⁷. וכן אם זרק מקל לפניה והוא דרך עבודתה, חייב ולא נאסר¹⁸.

וי"א¹⁹ דאפי' אין עובדים אותה כלל בכך אם שיבר מקל לפניה חייב, כיון שעשה מעשה הדומה לזביחה.

ג. לזובח בהמה בעלת מום לעבודת כוכבים שהוא פטור ... במחוסר אבר

כשם שנחלקו לעיל בשחיטת חגב לע"ז כך נחלקו בשוחט בעל מום. י"א²⁰ שאם שחט לעבודה זרה בהמה מחוסרת אבר פטור, כדרך שפטרו על

¹⁰ דעת המחבר שם, והוא דעת רש"י בסוגיא שם:

¹¹ דהיינו במעשה זה הדומה לזביחה או זריקה, אלא דרכה בצורת עבודה אחרת:

¹² בר"ן כתב בדבר ששייך בו עבודה בפנים כבהמה וענבים (שעובדין בבכורים) וכיו"ב, בזה חייב אפי' אם אין דרך עבודתה בכך כלל והוזה תולדה דזביחה:

¹³ ובבבבצירתן עבדה לעכו"ם, והוזה כזביחה כשבירת מקל (רש"י שם נ"א א' ד"ה שבצרין מתחילה).

¹⁴ ואף על גב שאין דרך לעבודה בשבירת מקל, אלא בקשקוש מקל וכהאי גוונא ולא בשבירה, מכל מקום ילפינן מדכתיב [שמות כב, יט] זובח לאלהים יחרם, שהוא מיותר דהא זביחה בכלל לא תעבדם הוא, ואם כן זובח לאלהים יחרם למה לי, אלא לרבות כל הזובח לכל עבודה זרה אף על פי שאין דרכה בכך חייב מפני שהיא עבודת פנים, ואמרינן הרי זה בנה אב מה זביחה הוא עבודת פנים וחייבים עליהם בכל ע"ז אף על פי שאין דרכה בכך, והוא הדין שאר עבודת שהן כעין פנים אף על פי שאין דרכה בכך חייב. לבוש שם

¹⁵ הוזה כעין זביחה ששובר צוואר בהמה. ט"ז שם ו

¹⁶ ס' קהל יאודה

¹⁷ משום תקרובת שאין זה דרך פנים, ולענין איסור תקרובת בכעין פנים תליא מילתא, דחלב זבחימו ישתו יין נסיכם.

¹⁸ אף על גב דעבודת פנים הוי נמי בזריקת דמים, לא דמי זריקת דמים לזריקת מקל, דזריקת דמים הוי זריקה המשתברת שנופל טיפים טיפים ואינה מחוברת, וזריקת מקל אינה זריקה משתברת אלא מחוברת. לבוש

¹⁹ דעת הש"ך והמור וכדעת אחרים המוזכרים בר"ן, (שם כ"ג א' מדפי הרי"ף סוד"ה גרסינן בגמ').

²⁰ רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק ג הלכה ד וכך נקט הש"ך קלט ו כמבואר לעיל.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

שחיטת חגב כיון שאינו עבודת פנים, אלא אם כן היתה דרך עבודתה בכך. ויש מחייבים²¹ כל ששחטה אפילו מחוסרת אבר כשם שמחייבים על שחיטת חגב.

ד. מניין לשוחט בהמה למרקולים שהוא חייב

כבר התבאר במסכת סנהדרין דף ס: – סא. עבודות הרבה²² קבעו עובדי כוכבים לכל צלם וצלם ולכל צורה וצורה, ועבודת זה אינה כעבודת זה, כגון פעור שעבודתו שפוער אדם עצמו לו, ומרקולים שעבודתו שיזרוק לו אבנים או יסקל מלפניו אבנים. כמו שהתבאר, ואינו חייב בהם אלא בדרך עבודתם.

אבל המשתחוה וזובח ומקטיר ומנסך, חייב סקילה, אפילו היה אותו הע"ז הנעבד אין מדרכו שייעבד באחד מהאופנים ההם מהן. וזה הוא חכמינו "שלא כדרכה". שנאמר (שמות כב פסוק יט) זִבַּח לְאֱלֹהִים יִחָרֵם בְּלִתִּי לָהּ לְבָדּוֹ, זביחה בכלל עבודה היתה ולמה יצאת לומר לך מה זביחה מיוחדת שעובדין בה לשם וחייב הזובח לאל אחר סקילה עליה בין היתה דרך עבודתו בזביחה או אינה בזביחה, אף כל עבודה שהיא מיוחדת לשם אם עבד בה לאל אחר בין שהיתה דרך עבודתו בכך בין שאינה בכך חייב עליה, לכך נאמר לא תשתחוה לאל אחר לחייב על ההשתחויה אפילו אין דרך עבודתו בכך והוא הדין למקטיר ומנסך, וזורק ומנסך אחד הוא.

ביצד, הרי²³ שניסך לפעור או שזבח למרקולים חייב. וכן למשתחוה או למקטיר. הכלל הוא כל עבודה שכמוה נעשית בבית המקדש²⁴ בקרבן, חייב העושה כמוה לע"ז אפי' שלא כדרכה.

²¹ דעת המחבר שם וכמש"כ עי' בס' קהל יאודה דכ"ש לזובח בהמה בעלת מום למרקולות דאף שאין דרכה בזביחה חייב ועיי"ש במ"ש בזה וסיים בצ"ע. דרכ"ת כא

²² שם ה"ג וסה"מ

²³ שם

²⁴ שנאמר (משפטים פכ"ב פס' י"ט) "זובח לאלהים יחרם בלתי לה' לבדו" זביחה בכלל עבודה היתה ולמה יצאת, לומר לך מה זביחה מיוחדת שעובדין בה לשם, וחייב בין היתה דרך עבודתו בזביחה או אינה בזביחה, אף כל עבודה שהיא מיוחדת לשם והוא הדין למקטיר ומנסך וזורק ומנסך, אחד הוא: (ל' הרמב"ם שם)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

י"א שאף המולק²⁵ דינו כעבודות הנ"ל. וי"א²⁶ דאינו חייב במולק אם אינו דרך עבודתה.

י"א²⁷ שחייב אף על קבלה והולכה ואפי' שלא כדרך עבודתה כד' עבודות הנ"ל. וי"א²⁸ דדוקא בכדרכה כשאר עבודות.

עבודה זרה הנעבדת שהעובדים מחשבים אותה לצד אלהות, והישראל עובד אותה ומפרש דעתו שאינו מקבלה עליו באלוה, ועושה לפניה ארבע עבודות, גזירת הכתוב שחייב, הואיל ויש עובדים אותה²⁹, ואסור לעשות לפניה ארבע העבודות³⁰.

דף נא:

ה. למען אשר יביאו בני ישראל ... שכל הזובח בבמה בשעת איסור הבמות מעלה עליו הכתוב כאילו הוא זובח על פני השדה ... ולא יזבחו עוד את זבחיהם יכול יהא ענוש כרת

כבר התבאר במסכת סנהדרין דף ס: המקריב קרבן³¹ חוץ לעזרה ביטל מצות עשה שנאמר (דברים יב פסוק יד) כי אם במקום אשר יבחר ה' באתחנן שבטיך שם תעלה עלתיהך ושם תעשה כל אשר אנכי מצוה, ועבר על לא תעשה שנאמר (שם) השמר לך פן תעלה עלתיהך בכל מקום אשר תראה.

הקריב במזיד³² חייב כרת, שנאמר (ויקרא יז פסוק ח ט) אשר יעלה עלה או זבח: ואל פתח אהל מועד לא יביאנו לעשות אתו לה' ונקרת האיש ההוא

²⁵ מל"מ שם, דעל מליקה ודאי חייב משום זובח וכדעת הכס"מ שם:

²⁶ בארבעה טורי אבן כתב, דודאי אינו חייב אמליקה שלא מצינו בשום מקום מליקה אצל ע"ז:

²⁷ בקובץ כתב בשם הר"ן דאחר דילפי' בסנהדרין (ס' ב') דחייב על כל כעין עבודות פנים, א"כ חייב על מליקה קבלה והולכה:

²⁸ במל"מ שם בשם רש"י (סנהדרין דף ס' ב'):

²⁹ וכ"מ ברמב"ן יתרו שם:

³⁰ מנחת חינוך מצוה כ"ו אות א' וכ"פ בדרכ"ט סי' ק"נ ס"ק ד':

³¹ רמב"ם פי"ח מהל' מעשה הקרבנות ה"ב

³² שם ובפי"ט מהל' בסנהדרין ה"א אות יח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

מעמיו. היו עדים והתראה חייב מלקות, ואם הקריב בשוגג מביא חטאת קבועה³³.

וכן השוחט³⁴ קודשים חוץ לעזרה, אף על פי שלא העלה אותם, אם היה מזיד חייב כרת. שנאמר שם פסוק ג ד) איש איש מבית ישראל אשר ישחט שור או כשב או עז במחנה או אשר ישחט מחוץ למחנה. ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן לה' לפני משכן ה' דם יחשב לאיש ההוא דם שפך ונקברת האיש ההוא מקרב עמו. היו עדים והתראה, לוקה. ואם שחט בשוגג, מביא חטאת קבועה.

והיכן הזהיר³⁵ על השחיטה בחוץ, בהיקש. נאמר (דברים שם) שם תעלה עלתיך ונאמר ושם תעשה כל אשר אנכי מצוך, מה העליה בחוץ שענש עליה הזהיר עליה בפירוש, שנאמר (שם) השקר לך פן תעלה עלתיך, אף עשייה שבכללה השחיטה, שענש עליה בפירוש הרי הוא מזהיר עליה, שלא ענש הכתוב אלא אם כן הזהיר.

השוחט קודשים³⁶ והעלה אותם בחוץ חייב שתיים, אחת על השחיטה ואחת על העליה. שחט בפנים, והעלה בחוץ חייב על העליה. וכן אם שחט בחוץ, והעלה בפנים חייב על השחיטה.

מי שהקריב קדשים³⁷ בזמן הזה חוץ לעזרה חייב. מפני שהוא ראוי ליקרב בפנים שהרי מותר לשחוט³⁸, ואף על פי שאין בית, שקדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה

³³ בגמ' זבחים קח ע"ב ממעמינן ההוא פרט לשוגג אנוס וכו' שאינו חייב כרת. ועיי"ש בתוד"ה שוגג אנוס שהקשו למה לי קרא למעוטי הרי שוגג הוא ולמה יתחייב כרת, ותירצו "ס"ד אמינא אי לא מייתי קרבן ליהוי בכרת דהא לאחר הבאת קרבן דוקא כתיב ונסלח לו". משמע שבשאר חייבי כריתות אם לא הביא קרבן חייב כרת.

³⁴ רמב"ם פי"ח מהל' מעשה הקרבנות ה"ג, פי"ט מהל' סנהדרין ה"א אות יז

³⁵ שם ה"ד

³⁶ שם ה"ה

³⁷ שם פי"ט הט"ו

³⁸ ואין להקשות ממש"כ בפ"ח ה"ב שהשוחט שלמים בחוץ קודם שיפתחו דלתו היכל פטור כיון שבעינן פתח אהל מועד וא"כ בזמן הזה לא הוי פתח אהל מועד, דזה דוקא היכא שיש בנין ואינו פתוח פסול, אבל אם אין בנין אינו פסול. ולפ"ז אם בנוי איזה בנין פסול, כיון שאינו פתח אהל מועד. אמנם עיין חידושי הרשב"א שבועות טז ע"א ד"ה "הא דאמר ר' יהושע שמעתי שמקריבין אע"פ שאין בית כו" כתב, "איכא למידק דהא שחיטת קדשים צריכה פתיחת דלתות וכדדרשינן אל פתח אהל מועד בזמן שהפתח פתוח ולא בזמן שהוא נעול. ויש לומר, דהתם בזמן שהיה הבית קיים דאיכא פתח ואיכא דלתות". משמע דוקא פתח הבית שהוא נעול מעכב ולא סתם פתח.

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

לעתיד לבוא³⁹. וי"א⁴⁰, שאינו חייב אלא אם כן המזבח בנוי, אבל אם אינו מזבח בנוי אינו חייב. וי"א, שאינו חייב כלל בזמן הזה שקדושה בטילה⁴¹, ואיסור יש לכו"ע⁴².

גויים שהקדישו⁴³ קרבן בא"י המקריבן בחוץ, חייב. אבל הקדישום בחו"ל אינו חייב אבל אסור מדרבנן. והגויים מותרין לשחוט ולהקריב עולות לה' בכל מקום, בין בהמה בין חיה בין עוף ואפילו בעלי מומים רק שלא יהיו מחוסרי אבר. ודוקא ממינים הטהורים ולא מן הטמאים, והוא שיקריבו בבמה שיבנו. ולא על אבן בעלמא שאינה הקרבה. ואסור לסייען ולעשות שליחותן שהרי נאסר עלינו לשחוט בחוץ. ומותר להורות להם וללמדם היאך יקריבו לשם הקל ברוך הוא.

ו. מצא בראשו מעות כסות או כלים הרי אלו מותרין

נוי העבודה זרה⁴⁴ אסור בהנאה, כגון שמדליק לפניה נרות או שטח לפניה בגדים וכלים נאים⁴⁵ לנוי.

לפיכך מצא בראשה⁴⁶ מעות כסות וכלים, אם מצאן דרך כבוד אסורין משום נוי⁴⁷ דכתיב (דברים ז פסוק כה) לא תחמוד פספס וְזָהָב עֲלֵיהֶם.

ז. פרכילי ענבים ועטרות של שבליים ויינות ושמינים וסלתות וכל דבר שכיוצא בו קרב ע"ג המזבח אסור

³⁹ וכן דעת רוב הפוסקים שקדושת הבית לא בטלה בזמן הזה והם הסמ"ג התרומה הריטב"א והתשב"ץ וכ"כ בטור יו"ד סי' שלא, וכן פסק הגר"א שם סעי' ב וכן פסק בליקוטי הלכות זבחים קו [סו ע"ב בדפו"י] בתורת הקדשים רות ו ובזבח תודה ד"ה קי"ל וד"ה ומקריבין. אמנם לענין שחיטה בחוץ משמע שם שדעתו לפסוק כתוס' שדוקא אם יש מזבח.

⁴⁰ תוס' זבחים נח ע"א ד"ה עד וסמ"ג שלג

⁴¹ ראב"ד ופ"ו הי"ד

⁴² רמב"ם שם בית הבחירה פ"א ה"ג

⁴³ שם הט"ז ומשנה למלך וליקוטי הלכות זבחים מד [כו ע"ב בדפו"י] בזבח תודה ד"ה ר' יוסי בסופו

⁴⁴ שו"ע ונו"כ קל"א ג

⁴⁵ פרוכת של שומרונים, אף על פי שהם משאר מקומות ואינם משל הר גריזים, אסורים משום נוי ע"ז. כנה"ג שם ז

⁴⁶ שו"ע ונו"כ שם ז

⁴⁷ לבוש שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

תקרובת ע"ז אסורה וכבר התבאר שתקרובת היינו שמקריב⁴⁸ לפניו כל שכיוצא בו קרב על גבי המזבח בבית המקדש, כמו כל מיני מאכל, כגון בשר⁴⁹, שמנים, וסלתות, מים, ומלח, אם הניחו לפניו לשם תקרובת חייב, אפילו לא עשה עמו כעין עבודת פנים וגם לא הקטירו ממנו כלום אלא נתנו לפניו לתקרובת, כיון שהוא דבר שדרך להקריבו בפנים הוי כמו יין שנתנסך לע"ז ואסור מיד שהניחו שם, אפי' בלא שום מעשה אחר מלבד ההנחה.

לפיכך כל דבר שכיוצא בו קרב לפניו⁵⁰, אם מוצא אותו לפני ע"ז אסור משום תקרובת, שאנו תולין לומר שהכניסו שם לשם תקרובת, ואפילו מים ומלח שאינו דרך כבוד, כיון שדרך ליקרב לפניו יש בו משום תקרובת ע"ז. וכן אם מצא דבר שהוא כעין זביחה, כגון מקל שבור, כך דינו.

ח. דבר של נוי אסור ושאינו של נוי מותר ... בנים קשור ותלוי לו בצוארו ... בכסות מקופלת ומונחת לו על ראשו ... דסחיפא ליה משכילתא ארישיה

מה שהתבאר שאם מצא בראשה⁵¹ מעות כסות וכלים, אסורין משום נוי⁵² דכתיב (דברים ז פסוק כה) לא תחמד פֶסֶף וְזָהָב עֲלֵיהֶם. זהו רק אם מצאנו

⁴⁸ שו"ע ונו"כ יו"ד קלט ג ומור שם

⁴⁹ פירש בפרישה דהאי בשר ה"ה בשר חיות ועופות מקרי תקרובת ואסור הואיל ומין בשר בהמה הוא ע"כ ואינו יודע לזה טעם ולא ראייה דהרי בפירוש אמרו שכיוצא בו קרב לגבי מזבח ואין חיה (ועוף) קרב בפנים כלל ומנא לן דבמינו תליא מילתא. ט"ז שם ה ועי' בנקה"כ שהשיג על הט"ז וכ' דמדברי הרמב"ם משמע כהפרישה ועי' בבלי ס"ק ה' שכ' דלמש"ל ס"ק ד' יפה כיון הפרישה ועי' בס' חקר הלכה אות ע' הל' ע"ז ס"ק ב' מ"ש בדברי הב"י בזה וכ' שדבריו צ"ע והביא מדברי הש"ך ס"ק ו' בשם הרמב"ם דה"ה בהמה בעלת מום אינה נאסרה ומכ"ש בשר עוף דבודאי לא נאסרה וכ' נסתפקת בשוחט בהמה לע"ז ונמצא בה בן פקועה אם נאסר הולד משום תקרובת ע"ז כמו לענין אבמה"ה דהוי כשחוט אם נימא דאין דעתו להקריב הבן פקועה ולא נאסר או דלמא דנאסר אפי' אין דעתו להקריב כמו שחט בהמה ע"ז להקטיר הלבנה לע"ז דכל הבהמה נאסרה וה"ה בן פקועה דנאסר כיון דהוי כחלק מבהמה ועיי"ש במ"ש בזה.

⁵⁰ שו"ע ונו"כ שם ה

⁵¹ שו"ע ונו"כ שם ז

⁵² לבוש שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

דרך כבוד אבל אם הם דרך בזיון כגון כים תלוי בצוארו ובגד מקופלת על כתפו וכלי כפוי על ראשו, מותרין שאין זה נוי.

כל שהוא לפניו מן הקלקלין אפי' מים ומלח אסור חוץ לקלקלין דבר של נוי אסור שאינו של נוי מותר

מה שהתבאר לעיל שכל דבר שכיוצא בו קרב לפניו⁵³, אם מוצא אותו לפני ע"ז אסור משום תקרובת, שאנו תולין לומר שהכניסו שם לשם תקרובת, ואפילו מים ומלח שאינו דרך כבוד, כיון שדרכן ליקרב לפניו יש בו משום תקרובת ע"ז זהו לפניו מן המחיצה אפי' כשהיא רחוק מהע"ז ואפי' מן הצד⁵⁴.

אך כל שמוצא חוץ מהמחיצה, אם הוא דרך כבוד אסור משום נוי אבל אין בו משום תקרובת אפילו הוא כעין פנים, שאין דרכן להביא תקרובת אלא לפניו מן המחיצה ונאמר שיכול נוי לבטלו, ואם אינו מונח דרך כבוד גם משום נוי אין בו ומותר לגמרי.

ט. אין קלקלין לא לפעור ולא למרקולים ... אפי' חוץ כבפנים דמי ואסור

ופעור ומרקולים⁵⁵, כל מה שהוא מוציא עמהן אפילו דרך בזיון ובחיוץ הכל אסור, דהא עיקר עבודתן אינו אלא דרך בזיון דפוערים לפעור וזורקים למרקולים, ולכך אין דרך בזיון לגבי דידהו סימן שאינו נוי, דביזויה הוא נוי.

י. עבודת כוכבים שהיה לה גינה או מרחץ נהנין מהן שלא בטובה ואין נהנין מהן בטובה

⁵³ שו"ע ונו"כ שם ה

⁵⁴ בכנה"ג שם שכ' מהפרישה

⁵⁵ שו"ע ונו"כ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ע"ז שיש לה⁵⁶ גינה או מרחץ, והטובה רצה לומר השכר היוצא מהם היא של כהנים שלה, מותר ליהנות מהם בחנם, שאינו מעלה להם שכר⁵⁷, שאינו נהנה מן הע"ז אלא מן הכהנים שהרי השכר שלהם הוא.

אבל אסור ליהנות בטובה, כלומר כשמשלם עבור הנאתו, או כשמחזיק להם טובה⁵⁸, מפני שהכהנים מתעסקים בצרכי הע"ז ומוציאין גם זה השכר לצורך הע"ז כשצריכים לו.⁵⁹

ולפיכך אסור למחון או לאפות בשל אליל⁶⁰.

ואפילו אם יש לאחרים חלק עם הכהנים באותה הטובה אסור, שמכל מקום חלק המגיע לכהנים מוציאין לצורך הע"ז.

יא. עבודת כוכבים של עובד כוכבים אסורה מיד ושל ישראל אין אסורה עד שתיעבד

כבר התבאר לעיל דף יט: שע"ז אסורה⁶¹ בהנאה היא ותשמישיה ונויה ותקרובתה בין של נכרי בין של ישראל, דכתיב (דברים ז פסוק כו) וְלֹא תִבְיֹא תַעֲבֹדָה אֶל בֵּיתָךְ, וּכְתִיב (שם יג פסוק יח) וְלֹא יִדְבֹק בִּידְךָ בְּאֹמֶה מִן

⁵⁶ שו"ע ונו"כ קמ"ג

⁵⁷ כתב רש"ל דהך שלא בטובה פירושו שכל העולם נהנין ממנה שלא בטובה אבל אם מוחלין ליחיד אסור דאדרבה נהנה מעובד כוכבים שמהנה אותו כדלקמן סימן קמ"ט גבי מכס עכ"ל. מ"ז שם ה

⁵⁸ ור"ת פירש בטובה שמחזיק להם טובה אסור אבל באינו מחזיק להם טובה מותר אף על פי שנותן להם שכר כ"כ הטור ואח"כ כתב ול"ד ליריד של עובדי כוכבים שאסור ליתן מכס לעבודת כוכבים התם מיירי שהמכס הוא לצורך אליל עצמו ונוי אבל כשאינו אלא לחוק כהנים מותר וקאי על פירוש ר"ת דשרי בנתינת שכר כאן לפי שאינו לאליל עצמו. מ"ז שם ה

⁵⁹ עיי' בכנה"ג בהנהגות ב"י אות י' שכ' מהכרדה"ב דכיון דאמרינן מצוה לבטל ע"ז ומשמישי' ורוצה בקיומו אסור נראה דאפילו בחנם כגון שאל הנכרי שמור ע"ז בחנם אסור דהוי רוצה בקיומו דשמא יגנבו בפשיעה דהא חייב לשלם ואפילו פטרוהו מן התשלומין הוא רוצה בקיומו כיון דקבל עליו בטובה.

⁶⁰ מ"ז שם ה

⁶¹ שו"ע ונו"כ יו"ד קל"א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

התקור, כלומר אפילו כל שהו, והיינו שלא יהנה ממנה. אלא דשל נכרי אסורה מיד, ושל ישראל⁶² אינה אסורה עד שתיעבד⁶³.

ותשמישיה ונויה⁶⁴, בין של נכרי בין של ישראל אינן אסורין עד שישתמשו בהן⁶⁵.

ותקרובתה, מה שמביאה לפניה ועשה ממנו תקרובת נאסר. כגון יין שנתנסך לע"ז והוא הדין שאר תקרובת כגון שמנים וסלתות ומים ומלח שדרך להקריבן בפנים, הוי כמו יין שכן דרכו לנסכו בפנים.

יב. היה שלה ושל אחרים נהנין מהן בטובה ושלא בטובה בטובה בטובת אחרים שלא בטובה שלא בטובת כומרין

⁶² ודבר פשוט נ"ל דאפי' ישראל מומר לעבודת כוכבי' נקרא ישראל ודינו עד שיעבוד דאע"פ שחטא ישראל הוא כדאיתא בהרבה דוכתי וכן לענין ביטול שאין יכול לבטל אליל כמו ישראל כמ"ש רש"י בהדיא הביאו ב"י סי' קמ"ה ד"ה סידור כו' ודלא כמ"ש בדרישה בהג"ה סי' קמ"ה דישאל מומר לעבודת כוכבים דינו כעובד כוכבים דהא ילפינן לה כאן מקראי דעשה הבדל בין עובד כוכבי' לישראל ואין לדרוש למעמיה דקראי אלא גזירת המלך הם דישאל אינו אוסר עד שיעבוד. מ"ז שם א. ומדברי הרמב"ם פרק ב' מהלכות עבודת כוכבים [הלכה ה'] משמע כהדרישה. נקח"כ שם ועיין בס' משנת חכמים מצוה ל"ט ביבין שמועה ס"ק א' שהאריך טובא בדין מומר אם אמרינן שיצא מן הכלל להחמיר ולא להקל ומצדד דלענין ע"ז של מומר נראה דלחומרא דינו כעכו"ם ולא לקולא וכ' שם בדף ע"ח ע"ג דלכאורה נראה דאם אירע במומר שעשה ע"ז ולא עבדה ובא נכרי וביטלה שקמע ראשה וכדומה דיש לדין בזה ולומר דאין בו צד חומרא כלל דהוי תרי חומרא דסתרי אהדדי אם באני לדונו כנכרי לגמרי הרי קיי"ל דנכרי מבטל ע"ז שלו ושל חבריו ואם באנו לדונו כישראל וקיי"ל דע"ז של ישראל אינה בטלה עולמות הרי קיי"ל דע"ז של ישראל אינה אסורה עד שתעבד ועיי"ש במה שמצדד בזה וסיים בצ"ע עיין שם.

⁶³ והכי ילפינן לה דשל נכרי אסורה מיד דכתיב [שם ז, כה] פסילי אלהיהם תשרפון באש לא תחמוד כסף וזהב, מדקאמר קרא פסילי אלהיהם וגומר, ולא כתיב אלהיהם תשרפון באש, שמע מינה דהכי קאמר קרא מיד שפסלו לאלוה, כלומר ששיפח לשם אלוה, נעשה אלוה, ולא תהנה ממנו אלא תשרפנו באש. ושל ישראל אינה אסורה עד שתיעבד, דכתיב [שם כז, טו] ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה תועבת ה' מעשה ידי חרש ושם בסתר וגומר, הרי לא חייבו הכתוב אלא עד שיעשה לה דברים שבסתר, דהיינו שעובדה, שישראל העובד ע"ז סתמא דרכו לעשות בסתר שלא ישמעו בית דין ויסקלוהו. לבוש ומ"ז שם

⁶⁴ עיין במהר"ם לובלין בחידושייו לש"ס [עבודה זרה] דף י"ט ע"ב ד"ה הגיע לכיפה מה שכתב שם בשיטת התוספות, דסבירא להו דנוי עכו"ם הוי כעכו"ם עצמו לענין דנאסר מיד ייע"ש, ובחידושי עבודת עבודה לש"ס תמהתי שם [ד"ה תוס' בד"ה הגיע] עליו ייע"ש ודו"ק;

⁶⁵ עי' בשו"ת מהר"ח א"י סי' ע"ח שכ' דבזה"י יש להקל בשעת הדחק בתשמישי עכו"ם כיון דאינן אסורין עד שיעבדו ועכו"ם שבזה"י לא עבדו ע"ז הם אלא מעשה אבותיהם בידיהם עיין שם ועי' בס' מנחת פתים בחידושייו לס' זה שהביאו וסיים שהוא חידוש גדול ומשמעות יתר הפוסקים לא נראה כן עכ"ד.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

מה שהתבאר שאסור ליהנות בטובה, כלומר כשמשלם עבור הנאתו, או כשמחזיק להם טובה.⁶⁶

זהו אפילו⁶⁷ אם יש לאחרים חלק עם הכהנים באותה הטובה אסור, שמכל מקום חלק המגיע לכהנים מוציאין לצורך הע"ז.

ואם אין הטובה היוצאת מהם לכהנים אלא לעובדיה, כלומר לעובדי כוכבים העובדים אותה העבודת כוכבים⁶⁸, וי"א⁶⁹ שהכונה למשרתים שבגינה או שבמרחץ, מותר ליהנות מהם אפילו בשכר, שהרי אין נהנין מן השכר אלא המשרתים שם, ואף על פי שגוף הגינה או המרחץ היא לע"ז עצמה.

ויש אומרים⁷⁰ שאין אסור ליהנות מהם אפילו אם הטובה באה לכהנים לבדם, אלא כשהגינה או החצר עומדים בחצר הע"ז עצמה, אבל כשאין עומדים בפניה אף על פי שהטובה היוצאת מהם היא לכהנים לבדם מותר ליהנות מהם, דסתמא כשאין הגינה והחצר עומדים בבית הע"ז אין מוציאין השכר לצורך הע"ז, אלא חק הוא לתת להם שיוציאוהו לצורך עצמם. ויש לסמוך על זה להקל, דרובא כן הוא שהוא להנאתם ואין מוציאין לצורך ע"ז, לכך מותר לקנות ולשכור מן הכומרים, אם לא שיודעין שהטובה היוצאת מהם היא לע"ז עצמה. וי"א⁷¹ שאין להתיר אלא באופן שאם לא היה קונה פירות אלו, או רוחץ במרחץ היו באים עובדי כוכבים וקונים פירות ורוחצים במרחץ, אבל אם מגיע רק על ידי ישראל הנותנו אין להקל.

⁶⁶ ור"ת פירש בטובה שמחזיק להם טובה אסור אבל באינו מחזיק להם טובה מותר אף על פי שנותן להם שכר כ"כ הטור ואח"כ כתב ול"ד ליריד של עובדי כוכבים שאסור ליתן מהם לעבודת כוכבים התם מיירי שהמכס הוא לצורך אליל עצמו וגו' אבל כשאינו אלא לחוק כהנים מותר וקאי על פירוש ר"ת דשרי בנתינת שכר כאן לפי שאינו לאליל עצמו. ט"ז שם ה

⁶⁷ שו"ע ונו"כ קמנ ג

⁶⁸ ש"ך שם ו כתב דלא כלבוש ולכאורה כונתו לקולא דללבוש רק המשרתים ששם מותר אבל העובדים אותה יהיה אסור, ולשך כלשאנו כהניה על אף שעובדים אותה מותר וכ"ש משרתיה שאינם מהנים הע"ז עצמה כלל.

⁶⁹ לבוש שם

⁷⁰ דעת הרמ"א כדעת הטור בשם ר"ת ותוס' דף מ"ד ורא"ש ומרדכי בשם ר"ת

⁷¹ ש"ך שם ז כדעת הב"ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

